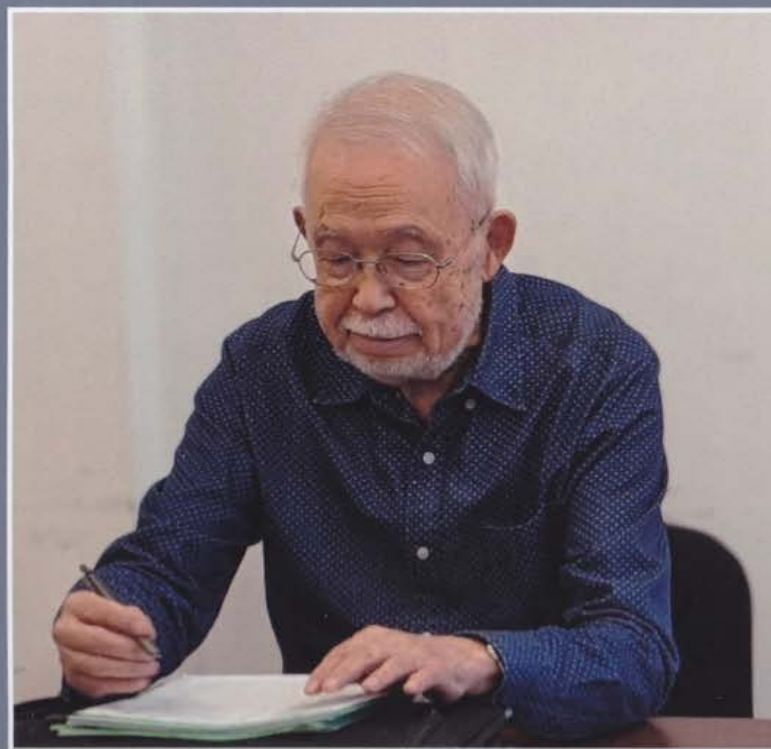
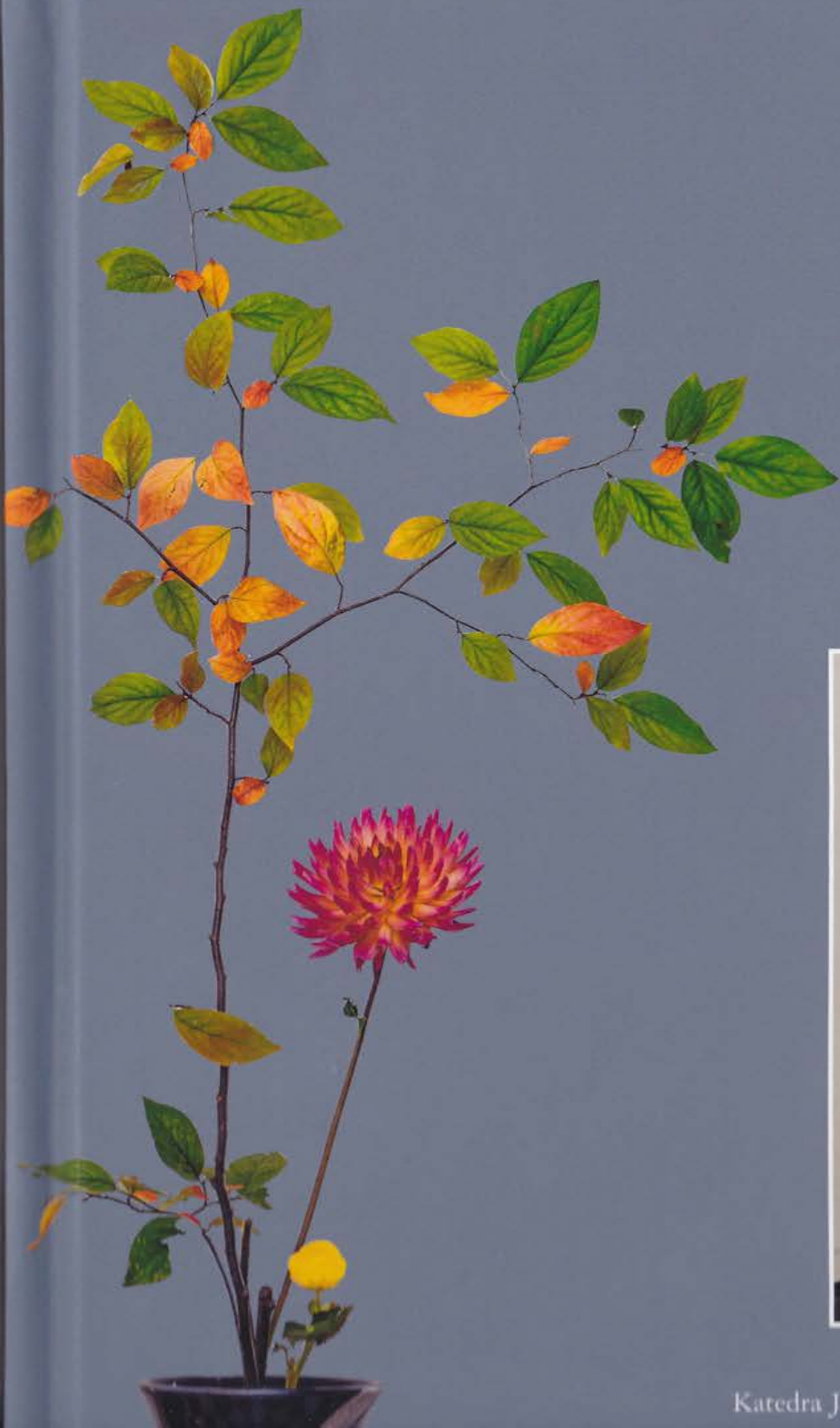

Sensei 先生

Spis treści

目次

WSTĘP

はじめに

Kochany Senseiu

親愛なる先生へ 10

Ewa Pałasz-Rutkowska

エヴァ・パワシュ＝ルトコフスカ

Laudacja dla Senseia Okazakiiego Tsuneo z okazji odznaczenia

Orderem Świętego Skarbu, Złote i Srebrne Promienie

岡崎先生のご功績を称えて、瑞宝双光章伝達式 (2017) 12

Okazaki Tsuneo

岡崎恒夫

Z okazji przyznania Dyplomu Ministra Spraw Zagranicznych

外務大臣表彰受賞式 (2014) 32

Z okazji przyznania Orderu Świętego Skarbu, Złote i Srebrne Promienie

瑞宝双光章伝達式 (2017) 38

WSPOMNIENIA

思い出

Andō Atsushi

安藤厚 46

記念文集

Monika Bień	52
Małgorzata Dutka.....	54
Fujii-Karpoluk Yōko 藤井カルポルク陽子	58
Jędrzej Greń	62
Hirano Emiko 平野恵美子	66
Romuald Huszcza	68
Iijima Teruhito 飯島照仁	72
Inaba Chiharu 稲葉千晴	76
Kaihō-Przybylska Shinobu 海宝プシビルスカしのぶ	80
Kanbara Midori 神原みどり	84
Kawabata Yoshiaki 川端善明	88
Iwona Kordzińska-Nawrocka.....	92
Agnieszka Kozyra	94
Beata Kubiak Ho-chi, Barbara Słomka, Renata Sowińska-Mitsui.....	98
Urszula Mach-Bryson.....	102
Iwona Merklejn.....	106
Jarek Miłośławski.....	108
Numano Mitsuyoshi 沼野充義	112
Ewa Pałasz-Rutkowska.....	116

記念文集

Gabriel Popławski (student)	120
Jadwiga Rodowicz-Czechowska	124
Iga Rutkowska.....	128
Anna Sambierska	132
Sano Kaori 佐野香織	134
Sekiguchi Tokimasa 関口時正	138
Katarzyna Starecka	142
Sugimoto Michiru Sōen 杉本みちる宗苑	146
Takashima Kazuko 高島和子	150
Marta Trojanowska	154
Anna Zalewska	156
Anna Zielińska-Elliot	160
Agnieszka Żuławska-Umeda.....	164

ZDJĘCIA

写真	166
----------	-----

Katedra Japonistyki Uniwersytetu Warszawskiego
dziękuje Autorom
za udostępnienie materiału ilustracyjnego

ワルシャワ大学日本学科は、画像資料を提供して下さった著者の方々に感謝します。

Sensei
先生

Katedra Japonistyki, Wydział Orientalistyczny, Uniwersytet Warszawski
ワルシャワ大学東洋学部日本学科
Warszawa ワルシャワ 2024

記念文集

Kochany Senseiu,

Wierzyć się nie chce, że nadszedł czas oficjalnego rozstania. Że od października 2024 roku Sensei nie będzie prowadził zajęć z I rokiem naszych studentów. Że nie będziemy spotykać się regularnie w naszej japonistyce, choćby w przerwach między zajęciami. Przecież Sensei był z nami od pięćdziesięciu lat (!), czyli ZAWSZE...

By po tych wspólnych latach została jakaś trwała pamiątka – nie tylko w naszych sercach i umysłach – postanowiliśmy zebrać w tym skromnym tomie trochę wspomnień i przemyśleń związanych z Senseiem. Zaprośiliśmy też do współpracy osoby od lat wspierające naszą, warszawską japonistykę oraz byłych pracowników.

Chcieliśmy w ten sposób podziękować bardzo serdecznie za te długie lata pracy, za naukę, rady, pomoc. Z nadzieją, że Sensei nadal będzie znajdował dla nas czas, życzymy nieustającej pogody ducha, zdrowia oraz wielu pomysłów w nadchodzących latach.

Wdzięczni,

koleżanki i koledzy
z Katedry Japonistyki Uniwersytetu Warszawskiego
wiosna, lato 2024

記念文集

親愛なる先生へ

先生と正式にお別れする時が来たなんて信じたくありません。2024年10月から、先生は私たちの学士1年生の授業を担当されないなんて。今までのように、授業の合間などに、私たちが定期的に先生にお会いすることはなくなってしまうなんて。先生はこの50年間(!)、つまり常に、私たちと一緒にいてくださったというのに。

先生と共に過ごした年月を、心や頭の中にだけでなく、何らかの永続的な記憶として残すために、私たちはこのささやかな一冊に、先生の思い出や考察を集めることにしました。また、ワルシャワを拠点とする私たちの日本研究を長年支えてくださった方々や、元職員の方々にもご協力をお願いしました。

このような形で、私たちは先生の長年のご指導、ご助言、ご協力に心からの感謝の意を表したいと思います。先生がこれからも私たちと時を共にしてくださることを願いつつ、穏やかで、健康で、多くのアイデアを紡がれていくことを祈っています。

感謝を込めて、

ワルシャワ大学日本学科の仲間より

2024年、春夏

記念文集

EWA PAŁASZ-RUTKOWSKA

Laudacja dla Senseia Okazakiego Tsuneo z okazji odznaczenia Orderem Świętego Skarbu, Złote i Srebrne Promienie 16 października 2017 roku, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

Z całego serca gratuluję naszemu Senseiowi Okazakiemu Tsuneo odznaczenia Orderem Świętego Skarbu, Złote i Srebrne Promienie, który jest dowodem uznania Jego wielkich i ważnych zasług. Bardzo dziękuję Ambasadorowi Matsutomiemu Shigeo, że ceremonia wręczenia odbywa się ponownie właśnie tu, na terenie Uniwersytetu Warszawskiego, dzięki czemu tyle osób, tylu studentów może wziąć w niej udział. Ponownie, bo w 2014 roku również tutaj Senseiowi został wręczony Dyplom Ministra Spraw Zagranicznych Japonii.

Serdecznie dziękuję za powierzenie mi tej szczególnej roli w dzisiejszej uroczystości. Czuję się tym bardziej niezmiernie wzruszona, że ponownie, tak jak w 2014 roku, mogę zabrać głos w imieniu wszystkich uczniów naszego Drogiego Senseia. To dla mnie wielki zaszczyt.

W oficjalnej informacji prasowej o odznaczeniu na stronach Ambasady Japonii w Polsce możemy przeczytać, że „powodem przyznania orderu są zasługi odznaczonego na rzecz nauczania języka japońskiego w Polsce [...], ogromny wkład w budowę fundamentów studiów japonistycznych w Polsce.

記念文集

エヴァ・パウシュ＝ルトコフスカ

岡崎先生のご功績を称えて 瑞宝双光章伝達式

2017年10月16日、ワルシャワ大学図書館にて

ワルシャワ大学日本学科で長年私達をご指導くださった岡崎恒夫先生が、この度、偉大な功績により日本国政府より瑞宝双光章を叙勲されましたことを心よりお祝い申し上げます。また本日の伝達式が、岡崎先生が日本外務大臣表彰を受けられた2014年と同様、ここワルシャワ大学構内で執り行われ、大勢の方々、学生達も参加できるようご配慮くださった松富重夫大使閣下に、心から感謝の意を表します。

本日このような喜ばしい席でスピーチをさせていただくことに感謝いたします。特に今回は2014年に続き2回目のスピーチとなり、岡崎先生の教え子を代表して祝辞を述べさせていただけることは、私にとって大変名誉なことであり、光榮に存じ、とても感動しております。

在ポーランド日本国大使館のホームページに掲載されたプレス・リリースを抜粋すると、「叙勲理由は、ポーランドにおける日本語教育の発展に貢献した功績です。岡崎先生は(…)ポーランドにおける日本語教育の強い基盤の構築に大きく貢献されました。47年間の日本

記念文集

Przez 47 lat pracy dydaktycznej wykształcił wielu wychowanków – japonistów i wykładowców akademickich, wśród których są m.in. ambasadorowie RP w Japonii oraz kierownicy polskich japonistyk”.

Początek mojej znajomości z Senseiem sięga roku akademickiego 1973/1974, kiedy Pan Okazaki oficjalnie zaczął nauczać na japonistyce w Instytucie Orientalistycznym Wydziału Filologii Obcych Uniwersytetu Warszawskiego. W Polsce Sensei był już od lata 1969 roku. Przyjechał tu niemal zaraz po studiach na romanistyce Uniwersytetu Kiotojskiego wraz ze swą dopiero co poślubioną małżonką Krystyną, którą poznał w Kioto, gdzie jako japonistka przebywała na stypendium rządu japońskiego. Postanowił zobaczyć jej strony rodzinne i wbrew początkowym planom został w Warszawie na stałe – mieszka tu już niemal 50 lat. Spodobał mu się i kraj, z jego piękną przyrodą, i ludzie, którzy – jak powiedział mi kiedyś w rozmowie – czują podobnie jak Japończycy. Muszę dodać, że Pani Doktor Krystyna Okazaki, która niestety odeszła od nas w 2008 roku, przez lata współtworzyła z wielką pasją japonistykę warszawską. A dowodem miłości Państwa Okazakich jest dwójka dzieci, Tōko Anna – również japonistka i Fumio Adam, które także w swym życiu działają na rzecz i Polski, i Japonii.

Wkrótce po przyjeździe do Polski Sensei rozpoczął pracę jako nauczyciel języka japońskiego. W 1970 roku został zatrudniony na stanowisku lektora w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (ob. Szkoła Główna Handlowa), a pracę tę kontynuuje do dziś. Trzy lata później związał się na stałe z Uniwersytetem Warszawskim. Z inicjatywy Profesora Wiesława Kotańskiego, ówczesnego dyrektora Instytutu Orientalistycznego (obecnie Wydział Orientalistyczny), został zatrudniony jako lektor na japonistyce, potem – od 1975 roku pracował jako wykładowca, a od 1986 roku jako starszy wykładowca.

Mój rocznik – był pierwszym (!) na japonistyce, na którym Sensei zaczął zbierać doświadczenia nauczyciela języka japońskiego. Zajęcia, praktyczną naukę języka, zaczął właśnie z nami (!) studentami II roku – a było to w semestrze letnim roku akademickiego 1973/1974. Mieliliśmy to wielkie szczęście, że Sensei uczył nas przez następne lata, do końca naszych studiów, na III i V roku prowadził dla nas zajęcia z pisma. Pracował wtedy wspólnie z Profesorem Kotańskim nad kolejnymi tomami podręcznika do *kanji*.

Miły to był okres. Pamiętam, że czasami, szczególnie na początku, udawało się nam namówić Senseia, by zajęcia odbyły się poza Uniwersytetem, w pobliskiej – nieistniejącej dziś – kawiarni Harrenda, gdzie przy herbacie można było spędzać godziny. Wtedy i my uczyliśmy Senseia, zarówno

記念文集

語教師生活を通じ、駐日ポーランド大使、日本学科の学科長をはじめ、多数の日本研究者・教育者を育成されました」とあります。

私が岡崎先生と知り合ったのは1973/1974年度のことでした。その年に先生は正式にワルシャワ大学外国語学部東洋研究所の職員になり、日本語を教え始められました。ポーランドには既に1969年の夏からいらっしゃいました。先生は、京都大学文学部フランス語・フランス文学専攻を卒業してすぐポーランドにいらっしゃいました。京都で文部省留学生として日本文化を研究していたクリスティナさんと知り合って結婚されたのがきっかけでした。先生はクリスティナさんの祖国をちょっとだけ見てみようと考えていらっしゃいましたが、こちらに来て最初の予定を変え、ワルシャワに定住されることにしたのです。もうかれこれ約50年住んでいらっしゃいます。岡崎先生は、ポーランドとその美しい自然の豊かなところ、そして、かつて私におっしゃったように「日本人とどこか感性が似ている」ポーランドの人々のことも、気に入ったのでした。2008年に惜しくも他界なさったクリスティナ・オカザキ博士も、ワルシャワ大学日本学科の発展のために多大な貢献をされた一人だったことを付け加えなければなりません。また、岡崎ご夫妻の愛の証であるお二人の子供たち、日本学科の卒業生でもある東子アンナと史夫アダムも、ポーランド・日本関係の推進のため活動されています。

ポーランドにいらっしゃってすぐ岡崎先生は日本語を教え始められました。1970年に、計画統計大学(現経済大学)での日本語教師として雇用され、現在までその仕事を続けられています。三年後ワルシャワ大学との関係が正式に始まりました。その当時の東洋研究所の所長コタンスキ教授の先導で日本学科の日本語教師となり、その後1975年からは講師として、更に1986年からは上級講師として教鞭を執られています。

私の在学中に、先生はワルシャワ大学の日本語教師としての第一歩(!)を踏み出しました。それは学士二年生の私達との「実践日本語」の授業で、1973/1974年度の夏学期のことでした。私達はとても幸せでした。なぜなら先生は私達の卒業までずっと日本語を、三年生と五年生の時には漢字も教えてくださいましたからです。その当時先生は、コタンスキ教授と一緒に漢字の教科書をまとめられていました。それは非常に楽しい時代でした。特にほじ

記念文集

języka polskiego, jak i życia w Polsce. Od początku polubił polskie potrawy, a szczególnie flaki. Sensei uczestniczył też chętnie w naszych spotkaniach towarzyskich – pamiętam go w roli Mikołaja, z brodą z waty, podczas tradycyjnie urządzanych wtedy przez nas spotkań z okazji Mikołajek. Ale dość wspomnieć.

Zdobywając na nas i na młodszych rocznikach doświadczenie, Sensei Okazaki stał się wkrótce nieocenionym dydaktykiem języka japońskiego. Obecnie na japonistyce Uniwersytetu Warszawskiego prowadzi niezwykle ważne zajęcia dla kolejnych pierwszych roczników, oswajając studentów, zdobywających dopiero podstawową wiedzę, z tym pięknym i trudnym językiem. Zajęcia Senseia cieszą się nieustannie bardzo dobrą opinią. Jako najbardziej doświadczony dydaktyk języka japońskiego Pan Okazaki pełni też od lat funkcję koordynatora zajęć bloku językowego japonistyki, czuwa nad wszystkimi pracownikami uczącymi języka. Jest też autorem i współautorem pierwszych podręczników do pisma japońskiego (1979-1981), a te doświadczenia wykorzystał jako współautor i redaktor naukowy nowych podręczników do pisma (2007-2010).

Sensei Okazaki czuwa nad edukacją językową studentów japonistyki również poza zajęciami – nie opuścił żadnego z obozów naukowo-językowych, które organizowane są od początku lat 80. XX wieku. Ponadto przez wiele lat prowadził dodatkowe zajęcia dla studentów, przygotowując ich do egzaminu na certyfikat języka japońskiego oraz do konkursów krasomówczych. Czuwał też troskliwie, ale bez pobłażania, nad piątką studentów, którzy 12 lipca 2002 roku wystąpili przed Ich Cesarskimi Gośćmi Japonii, Cesarzem Akihito i Cesarzową Michiko podczas oficjalnej wizyty na Uniwersytecie Warszawskim. Mówili po japońsku na temat przyczyn wyboru studiów japonistycznych. Dodam nieśkromnie, że wizyta Pary Cesarskiej na UW odbyła się ze względu na naszą, warszawską japonistykę, najstarszą w Polsce i jedną z najstarszych w Europie. Znana jest także z bardzo wysokiego poziomu nauczania, co zawdzięczamy także Senseiowi.

Ponadto Panu Okazakiemu zawdzięczamy liczne kontakty japonistyki warszawskiej z Japonią, przede wszystkim z uczelniami. Dzięki temu Uniwersytet Warszawski podpisał wiele umów o współpracy naukowej, co umożliwiło m.in. wyjazdy naszych studentów na stypendia naukowe do Japonii. Pierwszą taką uczelnią był Uniwersytet Tokijski (1974) – a współpraca ta trwa szczęśliwie do dziś.

記念文集

めの頃、私たちが二・三年生だったとき、先生にお願いして、教室ではなく近くの今はもうない喫茶店「ハレンド」でお茶を飲みながら授業をしていただいたのをよく覚えています。その時に私達は先生にポーランド語だけではなくポーランドでの生活も教えたりしていました。もうその時から、先生はポーランド料理がお好きで、特に「フラキ」(もつ煮)がお口に合っていたようです。パーティーにもよく参加なさいました。よく覚えているのは、12月6日の伝統的なミコワイキ(ミコワイ/ニコライの命名日のこと、意味は聖ニコライ。子供がミコワイにプレゼントをもらう日)のパーティーの時、綿のつけひげに、特別な帽子をかぶった先生の聖ニコライ=サンタクロースのお姿がありました。楽しい思い出話は沢山ありますが、紙面も限られているので、このくらいにしておきましょう。

私達や後輩を教える経験を通じて、岡崎先生はすぐに貴重な日本語教師になられました。現在の日本学科では先生は一年生のとても大切な授業を担当され、難しいけれども美しい日本語を教えられ、学生からの高い評価を受けています。最も経験のある日本語講師として、他の日本語の授業の全体的なコーディネートもされています。先生は、ポーランドで最初に著された漢字の教科書(1979-1981)の著者の一人でもありました。その経験を生かして、数年前にまとめられた新しい漢字の教科書(2007-2010)の共著と監修も務められました。

先生は普段の授業だけではなく、80年代から続いている日本学科合宿にも必ず参加してください。また、日本語弁論大会と日本語能力試験の準備のための特別クラスを開かれることもありました。2002年7月12日に当時の明仁天皇と美智子皇后の両陛下がワルシャワ大学を公式にご訪問された際には、5人の学生が日本学科で勉強する理由をスピーチしました。先生はその学生たちを慎重に甘やかすことなく指導しました。両陛下がいらしたのは、ワルシャワ大学日本学科がポーランドのみならずヨーロッパでも最も古い伝統を持つ日本学科のひとつであり、その学力の高さでも知られていたからです。これも岡崎先生のおかげです。

記念文集

Poza tym dzięki kontaktom Senseia z Japonią, z instytucjami państwowymi i prywatnymi oraz z różnymi osobami japonistyka warszawska wielokrotnie obdarowywana była cennymi darami, takimi jak: wyposażenie biblioteki i sal wykładowych, urządzenia audio, książki etc. Szczególne znaczenie miało to w pod koniec lat 80. i na początku 90. XX wieku, kiedy w okresie transformacji również na UW przeżyaliśmy kryzys finansowy. Dzięki Panu Okazakiemu wielu wspaniałomyślnych Japończyków postanowiło pomóc w dalszym rozwoju naszych studiów nad Japonią. To wtedy, również dzięki kontaktom Senseia, przy naszej japonistyce powstały dwie fundacje, które wspierają badania japonistyczne i promują kulturę japońską w Polsce. Pierwsza – Polska Fundacja Japonistyczna – powstała dzięki datkom wielu Japończyków w 1991 roku, druga – Fundacja imienia Takashimy – w 1992 roku, dzięki wspaniałemu wsparciu finansowemu Pana Takashimy Kōichiego prezesa Kyōei Steel Co. Obie fundacje działają do dziś, a Pan Okazaki pełni w nich, kolejno funkcje prezesa Zarządu i zastępcy prezesa.

Ale i w następnych latach strona japońska nie zapominała o naszej japonistyce, a Sensei nieustannie czyni starania, by związki japonistyki z Japonią były jak najbliższe. Wspierał i wspiera prace organizacyjne Stowarzyszenia Wiśni i Wierzb (Ryūōkai), nieformalnej grupy powstałej w 1993 roku z inicjatywy Pani Ambasadorowej Hyōdo Kaoru, grupy złożonej z Japoniek przebywających w Warszawie, z Panią Kanbarą Midori na czele. Uczą one naszych studentów kolokwialnego języka japońskiego, zwyczajów i życia codziennego w Japonii.

Sensei współpracuje z istniejącym w Kansai od 1999 roku Salonem Japonia-Polska (Nippo Saron), gdzie działa aktywnie m.in. Pani Kawai Yasuko, a także Pani Takashima Kazuko, która wytrwale wspiera japonistykę. Członkowie Salonu opiekują się naszymi stypendystami w Japonii i działają na rzecz zbliżenia Japonii z Polską, na rzecz wymiany kulturalnej między naszymi krajami.

Sensei bardzo aktywnie współpracował też przy powstawaniu naszej japonistycznej dumy, pawilonu herbacianego Kaian. Ofiarodawczynią *chashitsu* jest Pani Takashima Kazuko, wówczas Honorowa Konsul Generalna RP w Osace, a wsparcia finansowego udzieliła firma Kyōei Steel Ltd. z Osaki, reprezentowana podczas otwarcia pawilonu jesienią 2004 roku przez prezesa Takashimę Akihiko. Autorem wspaniałego projektu jest architekt Doktor Iijima Teruhito.

Sensei brał także udział w organizacji dwóch wizyt Wielkiego Mistrza Drogi Herbaty Urasenke, Doktora Sena Genshitsu (2007 i 2010). W 2007 roku został jednym z doradców Stowarzyszenie Drogi Herbaty Urasenke Tankokai Sunshinkai w Warszawie, a obecnie jest jego wiceprezesem.

記念文集

先生は日本側、特に日本の大学との協力関係にも貢献してくださいました。例えば、学術協力に関する協定は日本学科の学生の日本への留学を可能にするもので、最初は東京大学との間に1974年に結ばれました。この協定は現在まで続いています。日本の国営機関・民間組織・個人と先生が交流関係を結んでくださったおかげで、日本学科は様々な書籍や教室の設備・電子機器などを日本から提供していただくこともありました。80年代末から90年代初めにかけて、政治体制の変化に伴いワルシャワ大学も経済的な打撃を受けましたが、岡崎先生はこの危機を乗り越えるべく日本人の方々に広く呼びかけ、日本に関する研究を発展させられるよう、奔走してくださいました。当時、先生の人脈のおかげで日本学科にふたつの基金が創立されました。1991年に、大勢の日本の方々の寄付金によって「ポーランド日本学基金」が、1992年に大阪の共英製鋼株式会社社長高島浩一様の寄付金によって「高島記念基金」が設立されました。この基金はワルシャワ大学における日本学研究と教育の発展、日本文化紹介と普及を現在まで支えています。岡崎先生は「ポーランド日本学基金」の理事長で、「高島記念基金」の副理事長を務められています。

その後も岡崎先生の努力のおかげで日本の方々がワルシャワ大学日本学科のことを忘れることはありませんでした。その相互関係は年々深まっています。例えば、1993年に兵藤長雄元大使の奥様、兵藤薫様の発案で結成された「柳桜会」との協力があります。これは、神原みどり様をはじめポーランドにいらっしゃる日本の婦人の方々のグループで、会員の皆様は日本学科の学生たちに会って、口語文や日本の習慣、日常生活などを教えてくださるのです。

また、先生は1999年、関西に創設された「日ポサロン」とも協力されています。サロンの会員の中には河合康子様や、日本学科の発展にご尽力されました高島和子様もいらっしゃいます。サロンの方々は、日本学科からの留学生を助け、両国の友好親善と文化交流を促進しています。

先生は、日本学科の誇りである茶室「懐庵」を建造する際にも積極的に力を貸してくださいました。この茶室は、当時在大阪ポーランド共和国名誉総領事高島和子様の寄贈で着工が実現しました。2004年秋の茶室開きには、資金援助をくださった大阪共英製鋼株

記念文集

感謝 Rodzinie Takashima, 感謝 Urasenke, 感謝 Sensei Sugimoto Michiru, 感謝 Senseiowi Iijimie Teruhito oraz członkom Sunshinkai upowszechniana jest, nie tylko wśród naszych studentów, Droga Herbaty.

Sensei Okazaki dzieli się wiedzą w zakresie dydaktyki języka japońskiego z innymi nauczycielami w Polsce, w Europie i na świecie. Od 2006 roku jest przewodniczącym Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Japońskiego w Polsce (Pōrando Nihongo Kyōshikai), a poza tym należy do Stowarzyszenia Europejskich Nauczycieli Języka Japońskiego (Yōroppa Nihongo Kyōshikai) i do Stowarzyszenia Nauczania Języka Japońskiego (Nihongo Kyōiku Gakkai). Od roku 2000 brał aktywny udział w tworzeniu japonistyki na Uniwersytecie w Tartu, w Estonii. Kilkakrotnie odwiedził ten uniwersytet, by przedstawić japonistykę warszawską, jej program nauczania, by przekazać swe doświadczenia. O tych doświadczeniach mówił ponadto w Kijowie i Wilnie, w Berlinie i Budapeszcie. Studia japonistyczne na Uniwersytecie Warszawskim i metodologię nauczania języka japońskiego omawiał też podczas sympozjów na uniwersytetach japońskich, np. w Gakushūin Joshi Daigaku, czy Ochanomizu Joshi Daigaku. O nauczaniu języka japońskiego mówił na konferencjach krajowych i międzynarodowych.

Pan Okazaki angażował się także w bardzo różne, pozajaponistyczne działania na Uniwersytecie Warszawskim. W latach 1996-2002, przez dwie kadencje, pełnił funkcję zastępcy dyrektora do spraw studenckich Instytutu Orientalistycznego. Dzięki Jego staraniom rząd japoński przyznał Instytutowi grant na potrzeby modernizacji sal wykładowych, co służy wszystkim studentom i pracownikom orientalistyki UW.

Za osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne Sensei otrzymał liczne nagrody, w tym m.in. od ministra szkolnictwa wyższego, nauki i techniki (1982), kilkakrotnie od rektora Uniwersytetu Warszawskiego, został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi RP (2002). No i w 2014 roku otrzymał Dyplom Ministra Spraw Zagranicznych Japonii.

Poza działalnością dydaktyczno-edukacyjną bardzo ważne są także zasługi Senseia Okazakiego dla zacieśniania stosunków polsko-japońskich, dla popularyzacji wiedzy o Japonii w Polsce i o Polsce w Japonii. Był członkiem Komitetu Organizacyjnego wielkiej wystawy z okazji 80. rocznicy nawiązania stosunków oficjalnych między Polską a Japonią oraz Roku Chopinowskiego, która odbywała się

記念文集

式会社の社長である高島成光様もご出席されました。すばらしい設計は茶室建築家の飯島照仁博士にさせていただきました。

2007年と2010年には、茶道裏千家・千玄室大宗匠がワルシャワ大学を訪問されました。岡崎先生はその準備委員会の一人で、2007年から茶道裏千家淡交会ワルシャワ寸心協会(ワルシャワ支部)の顧問、現代は副会長を務められています。高島家の皆様、そして裏千家、杉本みちる先生、飯島照仁先生、そして寸心会の活動を続けるメンバーのおかげで茶道は日本学科の学生だけでなく広くポーランドに普及していると言えるでしょう。

岡崎先生はポーランドのみならずヨーロッパ、そして世界の日本語教師達と交流し、教授法を共有されてきました。2006年から現在までポーランド日本語教師会の会長であり、それ以外にヨーロッパ日本語教師会、日本語教育学会などの会員でもあります。2000年から先生は、エストニアのタルトゥ大学の日本学科の創立にもご尽力されました。数回にわたって現地へ赴き、ワルシャワ大学日本学科とそのカリキュラムなどを紹介なさいました。日本学科や日本語教授法などご自身の経験を、キーウやビリニュス、ベルリンやブダペストなど様々な場所で開催された国際会議や、学習院女子大学、お茶の水女子大学等でのシンポジウムにおいて講演されたこともありました。

岡崎先生は、日本学科だけではなく、ワルシャワ大学のためにも活動なさいました。たとえば、1996年から2002年まで、ワルシャワ大学東洋研究所(現、東洋学部)の学生担当副所長を務められました。そして先生のご尽力のおかげで日本政府の援助によって学部の教室の改装が実現されました。

こうした岡崎先生の貢献が讃えられ、様々な賞を受賞されました。たとえば、1982年にはポーランド高等教育・科学技術大臣賞、その後何度かワルシャワ大学学長賞、2002年にはポーランド共和国功労勲章騎士十字章が授与されました。2014年に日本外務大臣表彰を受けられました。

教育活動以外にも、先生のポーランド・日本両国友好親善の促進と、両国における文化や知識の普及は大きな実を結んでいます。1999年から2000年にかけて、東京、大阪、ワルシャ

記念文集

w latach 1999-2000 w Tokio, Osace, Warszawie i Krakowie, a także członkiem zespołu redakcyjnego katalogu tej wystawy i konsultantem językowym.

O Japonii i o Polsce Sensei opowiada na spotkaniach popularyzatorskich i w mediach. Współpracował np. przy realizacji serialu dokumentalnego *Japonia* (1997; reż. Paweł Łoziński, Studio Filmowe Kalejdoskop), w którym wystąpił jako przewodnik po Japonii. Od 2008 roku przygotowuje nadawane raz w miesiącu audycje *Nocna przesyłka (Shin'yabin)*¹ dla radia NHK, największej, państwowej rozgłośni telewizyjno-radiowej w Japonii. Mówił tam m.in. o: japonistyce warszawskiej i jej studentach, boomie na język japoński; o Bożym Narodzeniu; o polskim morzu; o pogodzie; Konkursie Chopinowskim; o barach mlecznych; o wspomnianej już Fundacji imienia Takashimy i jej fundatorze; o tym, czym jest szczęście dla Polaków; o słynnych Polakach – Marii Curie-Skłodowskiej, Mikołaju Koperniku, Ludwiku Zamenhofie. Sensei Okazaki wyjaśnił mi kiedyś, że specjalnie dobiera tematy tak, by snuć opowieść o sprawach ciekawych i nieznanym dla Japończyków, ale tylko o tych miłych i podnoszących na duchu, a nie o tych trudnych i przykrych. Stwierdził, że: „każdy Japończyk wie, że Polska nie jest rajem na ziemi, że są dobre i złe strony. Dlatego przedstawianie jej z tej złej strony nie jest wcale konieczne”.

Nie sposób przedstawić tu wszystkich wspaniałych zasług Pana Okazakiego, jest ich tak wiele. Jakis czas temu, podczas moich zajęć powiedział studentom, że największym osiągnięciem są dla Niego właśnie Jego uczniowie – *oshiigo*, Jego studenci – *gakuseitachi*, ich rozwój, ich późniejsze kariery. To daje Mu największą radość i satysfakcję. Mam to szczęście, że i ja należę do tego grona!

Na zakończenie chciałabym w imieniu wszystkich uczniów naszego Drogiego Senseia Okazakiego Tsuneo złożyć podziękowania Panu Ambasadorowi Matsutomiemu za to, że rząd Japonii docenił te długie lata zaangażowania Senseia w kształceniu kolejnych pokoleń japonistów i zaszczepianie w nas miłości do Japonii oraz w nieustannym przybliżaniu Japonii Polsce i Polski Japonii. Ekscelencjo serdecznie dziękuję!

A Senseiowi raz jeszcze gratuluję z całego serca!

¹ Teksty tych audycji wydano jako – Okazaki Tsuneo, *Warushawa tayori* (Wiadomości z Warszawy), Michitani, Tōkyō 2019.

記念文集

ワ、クラクワで、日本・ポーランド国交樹立80周年および国際シヨパン年記念として企画された大規模な「シヨパン・ポーランド・日本展」の実行委員会を務められ、その際、展示会のカタログの編集者の一人として、また日本語訳の監修としても大事な役割を果たされました。

日本とポーランド、それぞれの文化について岡崎先生はメディアなどで語り、普及させています。例えば、パヴェウ・ウォジンスキ監督の『日本』という日本紹介ドキュメンタリーシリーズ(1997)の案内人としても活躍されました。2008年からは日本最大の国営放送局であるNHKラジオ「深夜便」という番組で月一回ポーランドについてレポートされています。たとえば、ワルシャワ大学日本学科と学生達、日本語熱、クリスマス、ポーランドの海、天気、シヨパンコンクール、ミルクバー、高島記念基金とその創立者、ポーランド人にとって何が幸せか、有名なポーランド人(マリア・スクウォドフスキ=キュリー、ミコワイ・コペルニク、ルドヴィク・ザメンホフ)などについて語られています。岡崎先生はいつかそのテーマについて私に話してくださいました。「ポーランドの暗い面については話したくありません。日本人の気持ちが高まるような明るいテーマ、そして興味深く、まだあまり知られていないテーマを選ぶんです。日本人はポーランドが天国ではなく、良いところも悪いところもあると知っています。だから、悪いことについて話す必要はありません。」

岡崎先生の顕著な功績はとても多く、ここで全部を紹介しきれないほどです。しかし先日、私の授業の時に先生は「私にとって一番大きな収穫は、私の学生たち、教え子と教え子たちの成長と将来の発展です」とおっしゃいました。これは先生に最も大きな喜びと満足感を与えるものなのです。私も先生の教え子の一人になったのは幸運でした。

最後になりましたが、松富大使閣下、この度は、ワルシャワ大学日本学科で長年私達をご指導くださった岡崎先生の偉大な功績を高く評価してくださいましたことに対し、教え子を代表しまして、心から厚く御礼を申し上げます。岡崎先生は次世代の日本学者を育て、私たちの日本への愛を芽生えさせ、日ポ相互理解促進と両国関係の深化に極めて大きな役割を果たしたのです。本当にありがとうございます。

先生、改めて心よりお祝い申し上げます。

¹ 岡崎恒夫『ワルシャワ便り』、未知谷、東京2019年。

記念文集

安藤厚

岡崎恒夫先生のワルシャワ大学ご退職にあたり、30年来たいへんお世話になった者としてひと言お礼を申し上げたいと思います。

私は(当時北大の灰谷慶三、栗原成郎両教授のお勧めで)1994~95年に日本学科の日本語講師として、妻むつみ、息子瞬とともにワルシャワで約1年暮らし、岡崎先生・クリスティナ先生、そしてこの4月に亡くなられた松本照男さんご夫妻に、公私にわたりたいへんお世話になりました。家族にとってもこの1年は今でも忘れがたい思い出となっています。

今後も先生のご健康とご活躍を祈って止みません

当時はポーランドの体制転換からまだ5年目で、滞在中に1万倍のデノミネーションがあり、ワルシャワに初めて地下鉄が開通しました。一方、日本ではこの冬、阪神・淡路大震災や地下鉄サリン事件が起こり、学生のみなさんから「日本は大丈夫ですか」と聞かれたりもしました。

記念文集

現在私は「北海道ポーランド文化協会」という小さな市民団体でポーランドとの文化交流に関わっていますが、これには岡崎先生はじめワルシャワ大学日本学科のみなさまにお世話になりましたことへのささやかなご恩返しのご気持ちもあります。

当時の学生さんとはその後ご縁があり、お二人が北大に留学されました。また、Monika Szychulskaさんは北大で私が教えた津田晃岐さんと結婚され、当協会会誌POLE(ポーレ)に12年にわたり俳句を寄稿されました(残念ながら2022年に亡くなられ、悲しみにたえません)。

これらもすべて岡崎先生とのご縁に始まったことです。今後も先生のご健康とご活躍を祈って止みません。

記念本

沼野充義
(東京大学名誉教授)

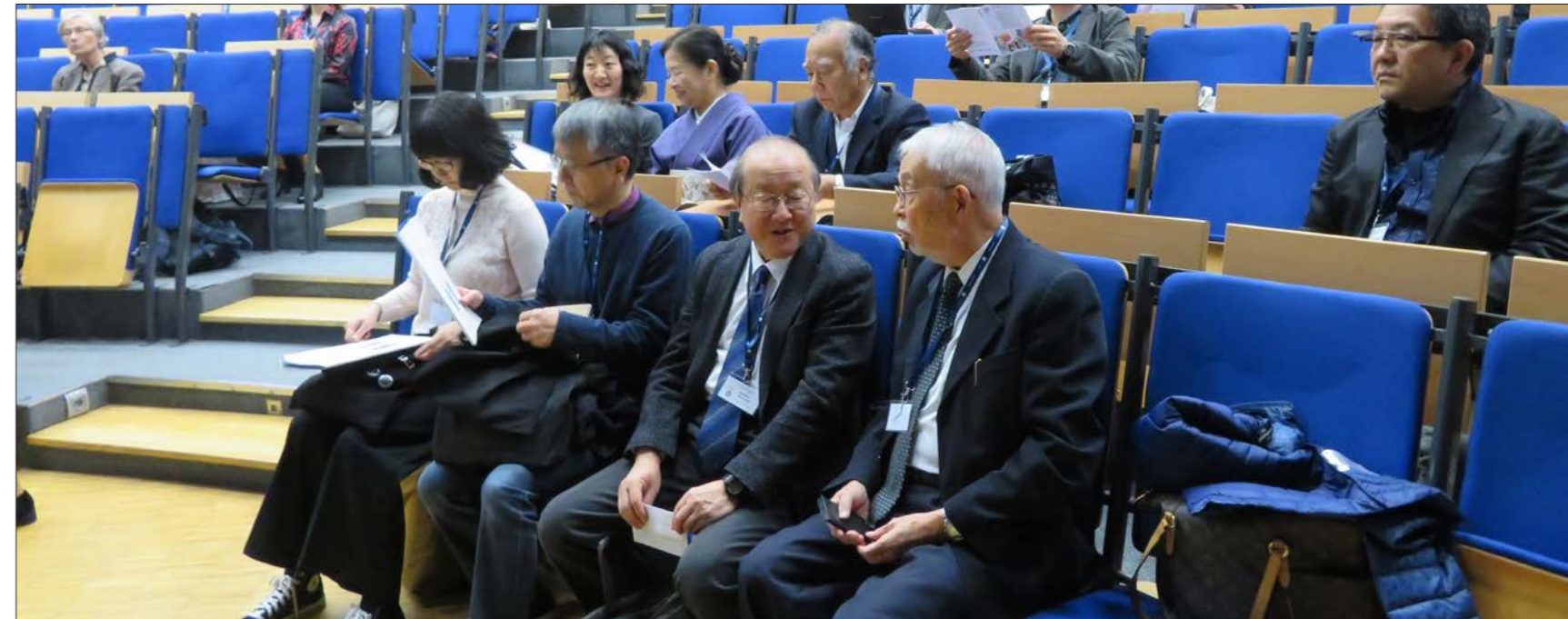
数え切れない「ファン」を生み出してきたワルシャワの魔法使い

岡崎恒夫先生に初めてお目にかかったのは、私と妻の恭子がワルシャワ大学日本学科に講師として赴任した1987年9月末のことだった。それまでにポーランド語を多少勉強したことがあったとはいえ、ポーランドを実地に見たことがなかった私たちにとって、岡崎先生はワルシャワ生活を知り尽くしたうえで、日本との違いを楽しむように、面白いことを次々に繰

り出す親切な魔法使いのようだった。岡崎先生が惜しみなくシャワーのように浴びせかけてくださったポーランドに関する知識は、決して教科書からは学べないものだった。たとえば、女性と連れ立ってレストランに入るときは、必ず女性を先にすること。さもないと、「非文化的」な男と見られてしまいますよ。

岡崎先生が惜しみなくシャワーのように浴びせかけてくださったポーランドに関する知識は、決して教科書からは学べないものだった

こういった生きた知識によって、岡崎先生はワルシャワを訪れた数多くの日本人に、ポーランド入門を手ほどきしてくださったのだが、それはワルシャワ大学で日本語を学ぶポーランド人の学生たちにとっても同様だったに違いない。50年以上教えて来られた岡崎先生に

記念本

日本語・日本文化の世界へ導かれたポーランド人の数はとても数え切れないほどだろう。現在のワルシャワ大学日本学科は世界有数の高い水準を誇っているが、そこで教鞭をとっているポーランド人教員の大部分が岡崎先生の薫陶を受けているというのは、驚くべきことだ。ポーランドにおける日本語教育における岡崎先生の功績は、途方もなく大きい。

いや、岡崎先生は長年にわたって日本語を教えるとともに、日本を愛するポーランド人を育ててきたのだ。岡崎先生が著書『ワルシャワ便り』で言っているように、「日本にポーランドのファンを作り、ポーランドに日本のファンを生み出す」ことこそが、先生の長年の営為の真髄だった。普通、ある国を客観的に研究しようとする専門家は、研究対象の国から批判的な距離を取り、その国を称賛するだけでなく、非難することもしばしばである。しかし、岡崎先生は根本的に違っていた。私を「ポーランドのファン」にしてくださったのも、岡崎先生だった。

記念本

関口時正
(東京外国語大学名誉教授)

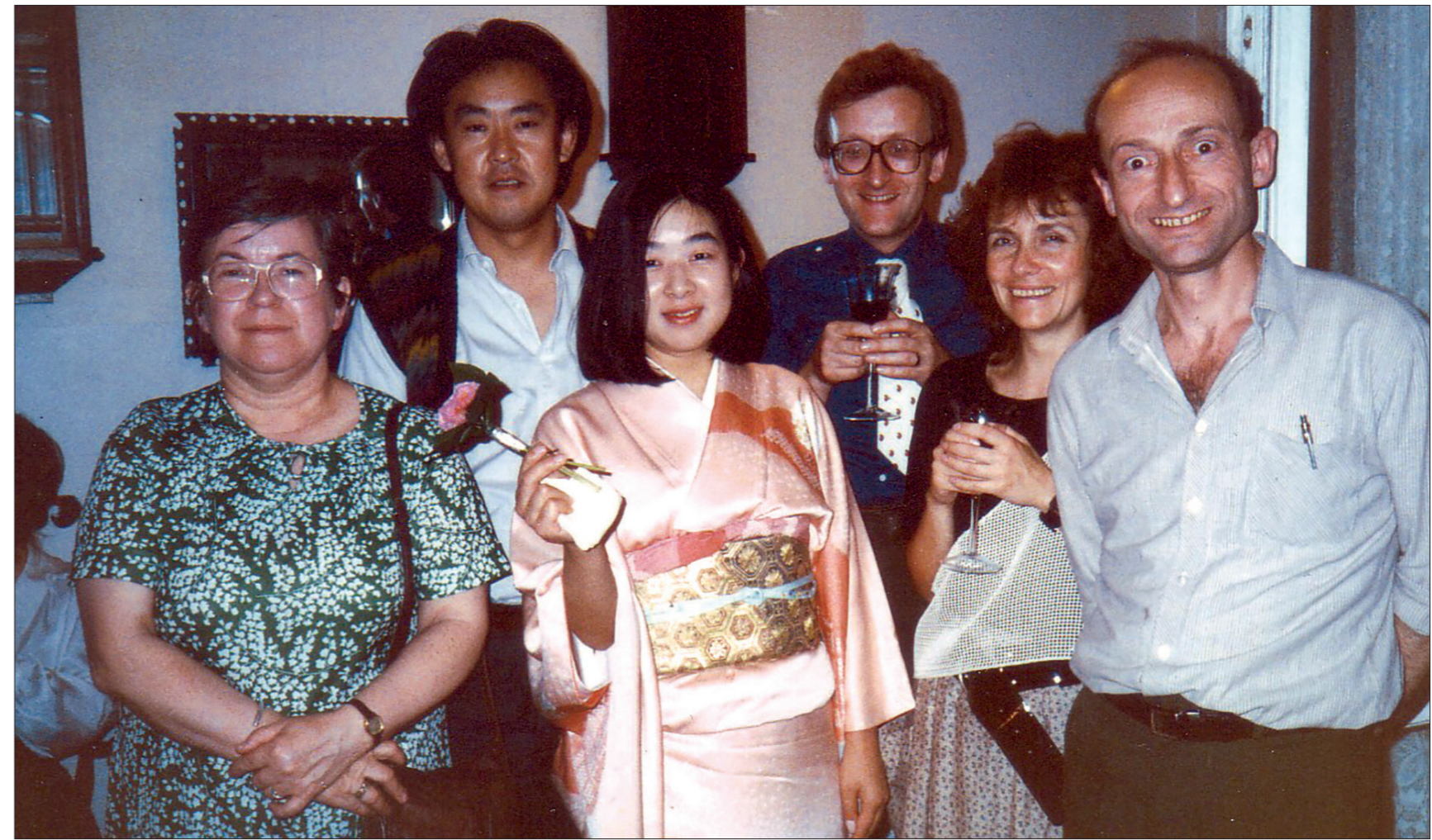
カリフラワーの浅漬け

岡崎恒夫先生、クリスティナ先生とは、1986年10月からの1学年、ワルシャワ大学で同僚でした。わずかな期間でしたが、とてもお世話になりました。大学のことはもちろん、ワルシャワの町もよくは知らない僕にとって、恒夫先生は生き字引のような方でした。vwガルブスつまりビートルにもよく乗せていただきましたが、さまざまな生活の知恵を伝授して

VWガルブスつまりビートルにもよく乗せていただきましたが、さまざまな生活の知恵を伝授していただいたこともなつかしい思い出です。

いただいたこともなつかしい思い出です。たとえば生のカリフラワーを塩水に一晩ほど漬けて食べることを教わり、自分たちでも家でやりました。

その冬はたしか零下30度ほどの冷えこみがつづき、百年に一度の冬と喧伝されていたし、ガソリンと肉はまだ配給券で買うような時代で、生活はどちらかと言えば内向きにならざるを得なかったのではないかと思います。そんな中で、ガンディー通りのお宅はいつも暖かい灯と笑い声の絶えない家というのが、僕が懐いていたイメージです。

記念本

僕が担当したのは1986年入学の一年生、今はワルシャワ大学日本学科の先生であるカタジナ・シェフリンスカさんの在籍した学年。同じ教科書を使い、同じ学年をヘンリク・リップシツ先生と同時に教えるという、一種の実験だったように記憶しています。

他の時代はともかく、この頃のお二人が映った写真は一枚しかなく、もちろんアナログなのですが、恒夫さんの目の前に酒瓶が並ぶのも珍しいので、スキャンしてみました。恒夫さん以外の三人(後姿が僕の妻)はすでにしこたま飲んでいたのでないかという雰囲気です。場所はサスカ・ケンパのブラスイリスカにあった客員講師用宿舎のアパート。たぶん1987年6月初め、つまりもう学年末で、われわれもそろそろポーランドを離れようという時期に岡崎夫妻にお越しいただいた時のスナップだと思われます。

